

The Activities of Public Libraries in the Economic Development of Society: A Systematic Review

Davoud Haseli

Assistant Prof., Department of Knowledge and Information Science, Kharazmi University, Tehran, Iran
E-mail: dhaseli@khu.ac.ir

Zeinab Safavi

PhD in Knowledge and Information Science, AlZahra University, Tehran, Iran
E-mail: Safavi2009@gmail.com

Farzaneh Parsa

PHD. Student in Knowledge and Information Science, Kharazmi University, Tehran, Iran
E-mail: fparsa@khu.ac.ir

Abstract

Purpose: Public libraries have historically played a role in supporting economic development, entrepreneurship, small businesses, and providing commercial information to various stakeholders. This study aims to identify the types of services, programs and economic activities that public libraries offer in this domain, based on a review of the relevant literature.

Method: The present research is a systematic literature review, and the systematic study framework of Kitchenham and Charters was used to carry out it. By identifying the databases and query terms, searches were conducted and finally, by refining the sources and applying the entry and exit criteria to the research, 37 sources in English and 6 sources in Farsi were entered into the systematic review. The research tool was a checklist type. The information obtained by summarizing the contents is presented in the form of a table.

Findings: The activities of public libraries for economic development were grouped into four components: information, education, social, and space and equipment. The information component consists of two dimensions: resources and databases, and reference services. The resources and databases dimension involves assessing resource needs, providing economic information services, developing economic collections, collecting job resources, resume writing and job interview skills, marketing economic collections, creating job databases, providing access to commercial law databases, and creating and maintaining economic websites. The reference services dimension offers services such as general and specialized reference and consultation, business and research reference, document delivery, remote business question answering, job search assistance, subject guides and search assistance. The education component includes developing financial literacy and entrepreneurship skills, specific skills for jobs and businesses, digital and technology literacy, skills for students and low-educated adults, business information literacy training, economic and business consultations, and coach training. The social component includes services such as community socio-economic development, creating social partnerships, networking, holding business events, organizational cooperation, and meetings with consultants. The space and equipment component includes creating innovation buildings and spaces, preparing physical spaces, creating reference spaces, independent commercial libraries, and developing equipment.

Originality/value: This review examines the diverse services, programs, and activities that public libraries offer to support community economic development. The findings reveal that public libraries are developing a new function, called economic function, that encompasses various roles and dimensions, such as information, education, social issues, and space and equipment development. To address the economic challenges of the society, public libraries design and deliver various programs and services for businesses, business owners, entrepreneurs and even general users. This study enhances the existing knowledge about the economic impact of public libraries and proposes directions for future public library action.

Keywords: economic functions, businesses, local economy, public libraries, systematic review

Conflicts of Interest: None

Funding: None

Citation: Haseli, D., Safavi, Z., & Parsa, F. (2023). The Activities of Public Libraries in the Economic Development of Society: A Systematic Review. *Research on Information Science and Public Libraries*, 29(2), 162-181.

Received 25 December 2022; **Received in revised form** 12 April 2023

Accepted 15 April 2023; **Published online** 1 September 2023

Article Type: Research Article

© The author(s)

Publisher: Iran Public Libraries Foundation

فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی جامعه: یک مرور نظام‌مند

داود حاصلی

استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
dhaseli@khu.ac.ir

زینب صفوی

دکتری، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.
Safavi2009@gmail.com

فرزانه پارسا

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
fparsa@khu.ac.ir

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی انواع خدمات، برنامه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی و تجاری کتابخانه‌های عمومی در متون این حوزه انجام شده است.

روش: روش این پژوهش مرور نظام‌مند متون است و از چهار چوب مطالعه نظام‌مند کیچن‌هام و چارترز برای انجام آن استفاده شد. با مشخص شدن پایگاه‌های اطلاعاتی و عبارات پرس‌وجو، جست‌وجوها انجام شد و در نهایت با پالایش منابع و همچنین اعمال معیارهای ورود و خروج به پژوهش، ۳۷ منبع به زبان انگلیسی و ۶ منبع به زبان فارسی وارد مرور نظام‌مند شدند. ابزار پژوهش از نوع سیاهه‌وارسی بود. اطلاعات به‌دست‌آمده با تلخیص مطالب در قالب جدول ارائه شده است.

یافته‌ها: فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در راستای توسعه اقتصادی جامعه در چهار مؤلفه اطلاع‌رسانی، آموزشی، اجتماعی، و توسعه فضا و تجهیزات دسته‌بندی شد. مؤلفه اطلاع‌رسانی دارای دو بُعد منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی (هشت گویه) و خدمات مرجع (پنج گویه) است. مؤلفه آموزشی دارای هشت گویه، اجتماعی دارای شش گویه، و توسعه فضا و تجهیزات دارای پنج گویه است.

اصالت/ارزش: این پژوهش مروری جامع و نظام‌مند بر انواع خدمات، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی است که کتابخانه‌های عمومی برای حمایت از توسعه اقتصادی جامعه ارائه می‌کنند. یافته‌ها نشان می‌دهد که کتابخانه‌های عمومی در حال ایجاد کارکرد جدیدی با عنوان کارکرد اقتصادی برای خود هستند که نقشی چندوجهی دارد و جنبه‌های مختلفی از جمله اطلاع‌رسانی، آموزش، مسائل اجتماعی و توسعه فضا و تجهیزات را پوشش می‌دهد. این مطالعه به دانش موجود در مورد تأثیر اقتصادی کتابخانه‌های عمومی کمک می‌کند و جهت‌گیری‌هایی را برای اقدام کتابخانه‌های عمومی در آینده پیشنهاد می‌کند.

کلیدواژه‌ها: کارکردهای اقتصادی، کسب‌وکارها، اقتصاد محلی، کتابخانه‌های عمومی، مرور نظام‌مند

استناد: حاصلی، داود؛ صفوی، زینب؛ و پارسا، فرزانه (۱۴۰۲). فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی جامعه: یک مرور نظام‌مند. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۹(۲)، ۱۸۱-۱۶۲.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۰۴؛ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۱/۲۳
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۶؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۶/۱۰

نوع مقاله: علمی پژوهشی

© نویسنده‌گان

ناشر: نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

کتابخانه‌های عمومی به عنوان نهادهای فرهنگی که از دل جامعه برآمده‌اند باید متناسب با تغییرات اجتماعی رشد کنند تا بتوانند پاسخ‌گوی نیازهای مشتریان خود باشند. رکود اقتصادی، کاهش درآمد خانوارها، و مسئله بیکاری امری جدی است که گریبان‌گیر بسیاری از کشورها شده است. در چنین شرایطی، انتظار می‌رود کتابخانه‌ها در کنار خدمات سنتی، نقش‌های جدیدی بر عهده گرفته و به مهارت‌افزایی مشتریان خود برای کارآفرینی و اشتغال‌زایی کمک کنند (استیلز^۱، ۲۰۱۰). کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان سنگ بنای جوامع خود، فرصت‌هایی را برای رشد اقتصادی جامعه محلی ایجاد کرده و توسعه کسب‌وکار را ترغیب می‌کنند، و همچنین به حفظ و ایجاد شغل کمک می‌کنند (کستاگیولاس، مارگیولا و اورامیدو^۲، ۲۰۱۱).

کتابخانه به‌عنوان مرکز اصلی اطلاعات و گنجینه دانش، به‌انحای مختلف و به‌طور مستقیم و غیرمستقیم نقشی بارز در انواع توسعه به‌ویژه توسعه صنعتی و اقتصادی دارد (نوروزی و کمالی، ۱۳۸۶). رشد و توسعه اقتصادی کشورها به‌میزانی قابل توجه، از رشد و توسعه آموزشی تأثیر می‌پذیرد. کتابخانه‌ها به‌عنوان مرکز علم و دانش از مهم‌ترین نهادهایی هستند که می‌توانند با ارائه منابع و خدمات به افراد جویای حرفه و شغل در ایجاد، توسعه، و بهبود مسائل اقتصادی ارائه خدمت کنند (کاظمی و سیفی، ۱۳۹۸). کتابخانه‌های عمومی به‌دلیل نقش واسطه‌ای و خدماتی خود پذیرای افرادی هستند که به‌خاطر فشار اقتصادی و جدا ماندن از بازار کار، به‌منظور افزایش مهارت‌های خود از طریق خودآموزی به آن مراجعه می‌کنند و این کتابخانه‌ها در کنار ساختار سنتی که دارند مسئول آموزش افراد برای ادغام در بازار کار هستند (اقبالی و نوروزی، ۱۴۰۱ الف).

صاحبان مشاغل و کارکنان آن‌ها از منابع موجود در کتابخانه‌های عمومی برای حمایت از کسب‌وکارهای خود استفاده می‌کنند. ازسویی، پرداختن کتابخانه‌های عمومی به امور اقتصادی و کارآفرینی فرصتی است که در اختیار آن‌ها قرار گرفته تا هرچه بیشتر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های خود را به نمایش بگذارند و به ارائه خدمات فراتر از حد معمول بپردازند. کارآفرینی فقط روشی نوآورانه برای ارائه خدمات کتابخانه‌ای نیست، بلکه می‌تواند فرصتی برای تجلی کار کتابداران و متخصصان اطلاعات به‌عنوان شرکای جامعه کارآفرین باشد (اقبالی و نوروزی، ۱۴۰۱ ب).

کتابخانه‌های عمومی به‌عنوان مراکز اصلی اطلاعات جامعه، باید از دسترسی و مقرون‌به‌صرفه بودن منابع اطلاعات تجاری برای کسب‌وکارهای تجاری کوچک اطمینان حاصل کنند (آندروود^۳، ۲۰۰۹؛ نقل در گیچوهی، آنین‌چا، و دال^۴، ۲۰۱۸). شناسایی نقش اقتصادی که کتابخانه‌ها در جوامع ایفا می‌کنند برای تداوم بودجه، حمایت و وجود کتابخانه‌ها حیاتی است. در واقع، کتابخانه‌ها بر سر بودجه محدود دولت‌های محلی یا مرکزی با یکدیگر رقابت می‌کنند. با افزایش تقاضا برای پاسخ‌گویی، کتابخانه‌ها باید بتوانند در خواست‌های بودجه‌ای را با تبدیل سرمایه‌گذاری عمومی در کتابخانه‌ها به بازده اقتصادی توجیه کنند. برای تبدیل ارزش کتابخانه‌های عمومی به ارزش پولی پذیرفته‌شده و قابل‌سنجش باید تأثیرات و مزایای اقتصادی و نتایجی که از تماس کاربران با کتابخانه حاصل می‌شود باید به‌وضوح شناسایی و شرح داده شود (فریزر، نلسون و مک‌کلور^۵، ۲۰۰۲).

پرداختن به موضوع اقتصاد، کارآفرینی، کسب‌وکارهای کوچک و فراهم‌آوری اطلاعات تجاری برای شرکت‌های خصوصی و دولتی از سوی کتابخانه‌های عمومی در آمریکای شمالی، اروپا، آسیا و حتی کشورهای آفریقایی دارای سابقه طولانی است (اقبالی و نوروزی، ۱۴۰۱ الف). دسترسی به اطلاعات کسب‌وکار اغلب به‌عنوان موضوعی مهم نه تنها برای مشاغل کوچک و متوسط، بلکه برای جویندگان کار، کارآفرینان جوان، کارگران مستقل و افراد علاقه‌مند به اطلاعات اقتصادی، مالی و شرکتهای تلقی می‌شود. اکثر کتابخانه‌های عمومی شهری بزرگ در آمریکای شمالی و اروپا به‌دنبال رفع نیازهای این مشتریان خاص هستند. در برخی از کشورهای اروپایی، عمدتاً در اسکندیناوی

1. Stiles
2. Kostagiolas, Margiola & Avramidou
3. Underwood
4. Gichohi, Onyancha, & Dulle
5. Fraser, Nelson & McClure

(سارینن^۱، ۱۹۸۸؛ کریستنسن^۲، ۱۹۸۸؛ اندریسن و هولت^۳، ۱۹۹۲؛ تورنهم^۴، ۱۹۹۳؛ کلاوسن^۵، ۱۹۹۶) کتابخانه‌های کوچک نیز خدمات اطلاعات تجاری را در خدمات سنتی گنجانده‌اند (بوتیلیر، ۲۰۰۱). در زمان رکود اقتصادی در دسامبر ۲۰۰۷ و افزایش بیکاری در ایالات متحده، کتابخانه‌ها همراه با سایر سازمان‌ها در سراسر کشور به این مسئله واکنش نشان دادند. متقاضیان خدمات مربوط به جست‌وجوی شغل و سایر امور اشتغال به کتابخانه‌ها مراجعه می‌کنند. بسیاری از مراجعان با دسترسی به کامپیوتر، کتابخانه را مکانی آسان‌تر برای انجام جست‌وجوی کار نسبت به گزینه‌های دیگر می‌دانند. برگزاری کلاس‌های پایه و مهارت‌های پیشرفته‌تر رایانه برای اطمینان از دسترسی مراجعه‌کننده به اطلاعاتی که کتابخانه فراهم می‌کند بسیار مهم است. یکی دیگر از کاربردهای مهم رایانه در کتابخانه‌های عمومی، آموزش بیشتر فرد است (اسکات^۶، ۲۰۱۱). بیش از ۳۲ میلیون بازدیدکننده، از رایانه‌های کتابخانه برای انواع فعالیت‌های آموزشی نظیر انجام تکالیف، جست‌وجو و استفاده از برنامه‌های توسعه آموزش عمومی^۷ و فارغ‌التحصیلان، تکمیل درس‌ها و امتحانات آنلاین و حتی درخواست کمک مالی استفاده کردند (بکر^۸ و همکاران، ۲۰۱۰؛ نقل در اسکات، ۲۰۱۱). کارکنان کتابخانه به جویندگان شغل در ارائه کتاب در مورد رزومه‌نویسی و غیره یا هدایت آن‌ها به سوی افرادی در شهر که متخصص تهیه رزومه هستند کمک می‌کنند. همچنین، برخی کتابخانه‌ها نرم‌افزاری دارند که این امکان را به کاربران می‌دهد تا از الگویی برای رزومه‌نویسی خود استفاده کنند (لینلی و اوشروود^۹، ۱۹۹۸؛ نقل در همان).

کتابخانه‌های عمومی بریتانیا مدت‌هاست که اطلاعات تجاری ارائه می‌کنند. اکثر کتابخانه‌های بزرگ شهرستانی یا کلان‌شهرهای این کشور دارای مجموعه اطلاعات تجاری و تعهد به صنعت محلی و اطلاعات محلی هستند. کتابخانه‌های عمومی مقادیر قابل توجهی از اطلاعات تولیدشده توسط کمیسیون اروپا^{۱۰} و طیف وسیعی از فهرست راهنمای مربوط به مشاغل اروپایی را نگهداری می‌کنند. جامعه اروپایی قراردادهای شبکه همکاری تجاری را به کتابخانه‌های کلوید^{۱۱}، اسکس^{۱۲} و گلوسترشایر^{۱۳} واگذار کرده است. آن‌ها باید با شناسایی شرکای بالقوه برای تجارت، در پاسخ به پیشنهادها یا درخواست‌های همکاری، به عنوان واسطه‌های رسمی عمل کنند (هاید^{۱۴}، ۱۹۸۹). شبکه‌سازی با دانشجویان، کارآفرینان و کسب و کارها راهی خوب برای ارتقای خدمات تجاری کتابخانه و همچنین کسب دانش در مورد نیازها و نگرانی‌های تجار محلی است. این امر می‌تواند به کتابخانه‌ها در به‌روز نگه داشتن مجموعه‌های خود و مرتبط با کاربران کمک کند. شبکه‌سازی همچنین راهی مهم برای ایجاد و توسعه روابطی است که برای دو طرف سودمند هستند (سوکولا و صدیقی^{۱۵}، ۲۰۱۴).

در کنار تلاش‌های بین‌المللی برای نشان دادن نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی، در داخل کشور نیز اقداماتی در این زمینه انجام شده است. در سال‌های اخیر، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور فعالیت‌هایی را به منظور کارآفرینی و مهارت‌افزایی آغاز کرده است که از جمله آن‌ها می‌توان به راه‌اندازی «اتاق علم» و «ساخت‌کده» برای نوجوانان اشاره کرد. اتاق علم نوجوان با محوریت آزمایشگاه‌های علمی و با هدف تقویت جنبه‌های علمی، آموزشی، و تحقیقاتی ایجاد شده است. محتوای این اتاق شامل فیلم‌های آموزشی، بازی‌های تعاملی، کتاب‌های الکترونیکی، منابع مرجع و اینفوگراف است (رمضانی، ۱۴۰۰). در واقع، اتاق علم فضایی فیزیکی و دارای تعدادی

1. Saarinen
2. Christensen
3. Andraesen & Holt
4. Tornholm
5. Clausen
6. Scott
7. General Educational Development (GED)
8. Becker
9. Linley & Usherwood
10. European Commission (EC)
11. Clwyd
12. Essex
13. Gloucestershire
14. Hyde
15. Sukula & Siddiqui

نمایشگر است. نوجوانان از طریق برنامه‌های نصب‌شده روی نمایشگرها می‌توانند آزمایش‌های علمی مرتبط با مباحث درسی خود را به صورت مجازی انجام دهند. در این اتاق، علاوه بر انجام آزمایش و یادگیری مفاهیم درسی، فرصتی برای تجربه و مهارت‌افزایی فراهم است. ساختکده یک فضای فیزیکی مجهز به ابزارهای ساخت مانند چک‌کش، اره، کلاه ایمنی، قیچی، کاغذ، خط‌کش و مانند آن است که نوجوانان برای انجام پروژه‌های کلاسی خود به آن مراجعه می‌کنند. در ساختکده، فضا و ابزار در اختیار نوجوانان قرار داده می‌شود و آنان می‌توانند از طریق ساختن، مهارت‌آموزی کرده و تجربه کسب کنند. چنین فضاهایی علاوه بر جنبه سرگرمی، به پرورش قوای خلاقیت نوجوانان کمک کرده و آنان را در کشف استعداد و مهارت خود یاری می‌کند.

علاوه بر موارد ذکرشده، کتابخانه‌های عمومی فعالیت‌های مختلفی در راستای کارآفرینی، راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک و درآمدزایی انجام می‌دهند که شاید برای برخی از افراد شناخته‌شده نبوده و اطلاعی از آن نداشته باشند. هدف از این مقاله معرفی فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در زمینه توسعه اقتصادی است و تلاش می‌کند با مرور نظام‌مند متون داخلی و خارجی به این سؤال پاسخ دهد:

برنامه‌ها و خدمات کتابخانه‌های عمومی برای کارآفرینان و کسب‌وکارهای کوچک چیست؟

تاکنون پژوهش‌هایی در زمینه نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی به شیوه مروری انجام شده که از جمله آن‌ها به موارد زیر می‌توان اشاره کرد. کاظمی و سیفی (۱۳۹۸) از طریق مرور نظام‌مند، نقش کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی را بررسی کردند. هدف پژوهشگران از انجام این پژوهش شناسایی مهم‌ترین مقوله یا زمینه‌هایی که به ارائه و ترویج خدمات کارآفرینی در کتابخانه‌های دانشگاهی و عمومی منجر می‌شود موانع و چالش‌های کارآفرینی، و خلأهای پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی بود. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که کتابخانه‌ها در تقویت و توسعه خدمات و محصولات، آموزش کارآفرینی، شبکه‌سازی و حمایت از نیازهای کارآفرینان، راه‌اندازی بنگاه‌های کسب‌وکار، جذب سرمایه و بودجه و ایجاد فرهنگ کارآفرینی با استفاده از نوآوری و خلاقیت به ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی می‌پرداختند.

قنادی‌نژاد (۱۴۰۱) با روش فراترکیب، مروری بر مطالعات داخلی و خارجی انجام‌شده با موضوع کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی داشت. یافته‌های این پژوهش نشان داد در سطح بین‌المللی، گرایش موضوعی پژوهش‌ها به سوی حوزه «خدمات اطلاعاتی کارآفرینانه»، و در ایران به سمت محور «کارآفرینی سازمانی، فرهنگ سازمانی، خلاقیت و نوآوری سازمانی» بوده است. هاید (۱۹۸۹) در پژوهش خود مروری بر اطلاعات کسب‌وکار در کتابخانه‌های عمومی داشته و نتایج انجام یک پژوهش در مورد ارائه خدمات کسب‌وکار در کتابخانه‌های عمومی بریتانیا را منتشر کرد. تعداد کتابخانه‌هایی که در این پژوهش مشارکت داشتند مشخص نیست، اما ۷۱ نفر از رؤسای کتابخانه‌های عمومی بریتانیا اذعان داشتند که در حال ارائه خدمات تجاری هستند. از جمله این خدمات می‌توان به خدمات آنلین، مشاهده داده‌ها، انطباق خدمات با تغییر نیازهای کاربری، کسب‌وکارهای کوچک، فهرست‌های راهنما، استانداردها، ثبت اختراع، گزارش‌های تحقیقات بازار، گزارش‌های سالانه، فهرست‌های راهنمای تلفن بین‌المللی، اطلاعات اروپا، و درآمدزایی اشاره کرد. بوتلییر^۱ (۲۰۰۴) در پژوهش خود مروری بر روندها و مسائل ارائه خدمات اطلاعات تجاری در کتابخانه‌های عمومی شش کشور کانادا، ایالات متحده، انگلستان، استرالیا، دانمارک، و نیوزیلند داشت. او یک برنامه تحقیقاتی پنج‌مرحله‌ای را با هدف توسعه یک مدل خدمات برای مشاغل کوچک در کتابخانه عمومی ارائه کرد و نتایج دو مرحله اول این برنامه را در قالب مقاله منتشر کرد. در مرحله اول، با هدف شناسایی سازمان‌هایی که خدمات اطلاعات تجاری ارائه می‌دهند یا سعی در ارائه آن داشتند، پرسش‌نامه‌ای شامل سؤالاتی در مورد منابع و تجربیات گذشته/حال کتابخانه از ارائه خدمات اطلاعات تجاری برای مدیران ۸۰ کتابخانه عمومی استان کبک^۲ در کانادا ارسال و دلایل دسترسی یا عدم دسترسی به خدمات بررسی شد. از ۴۹ کتابخانه‌ای که پاسخ‌گوی پرسش‌نامه بودند، تنها پنج کتابخانه ادعا کردند که خدمات اطلاعات تجاری ارائه می‌دهند، اما هیچ‌یک از

1. Bouthillier
2. Quebec

آن‌ها به‌عنوان ارائه‌دهنده این خدمات شناخته شده نبودند. بنابراین، به‌منظور بررسی این ادعا، حدود ۲۰۰ وب‌سایت کتابخانه عمومی بررسی شد تا مشخص شود که آیا خدمات اطلاعات تجاری در وب‌سایت کتابخانه‌ها به‌خوبی تبلیغ و معرفی می‌شود یا خیر.

مروری بر پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد مقاله کاظمی و سیفی (۱۳۹۸) متمرکز بر کتابخانه‌های عمومی نیست و پژوهش قنادی‌نژاد (۱۴۰۱) به شیوه مرور نظام‌مند انجام نشده است و پژوهش‌های هاید (۱۹۸۹) و بوتیلیر (۲۰۰۴) منطبق بر منابع به‌روز نبوده و مرور نظام‌مند نیستند. وجه تمایز این مقاله با پژوهش‌های پیشین در این است که این اثر تلاش می‌کند نگاهی جامع‌تر به مقوله کارآفرینی، کسب و کارها و تجارت به‌عنوان وجوه توسعه اقتصادی داشته باشد. بنابراین، با توجه به اهمیت نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی از یک سو، و نبود پژوهشی در این خصوص از سوی دیگر، این پژوهش فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در زمینه توسعه اقتصادی را بررسی می‌کند.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر به روش مرور نظام‌مند انجام شد. مرور نظام‌مند روشی علمی و از معتبرترین روش‌های تحقیق مبتنی بر مرور است که هدف آن ارزیابی و تلفیق نتایج مطالعه‌های کاربردی در یک مسئله پژوهشی خاص به روش عینی و منظم است تا وضعیت مسئله را در حوزه مورد مطالعه مشخص کند. مرور متون از آن نظر مهم است که تلاش می‌کند متون موجود مرتبط با موضوع مورد نظر را خلاصه کند (محمدزاده، محبی و لباف، ۱۳۹۲). این روش بر اساس اصول و ضوابط استاندارد در قالب الگوها و چهارچوب‌های مرور نظام‌مند همچون مدل پریسما^۱، مدل آکلی و شابر^۲، مدل کیچن‌هام و چارترز^۳، کوکرین^۴ و غیره به جمع‌بندی متون یک حوزه می‌پردازد. در پژوهش حاضر، از چهارچوب مطالعه نظام‌مند ارائه‌شده توسط کیچن‌هام و چارترز^۵ (۲۰۰۷) استفاده شد. براین اساس، فرایند مرور در سه مرحله طراحی مرور، مرور منابع و تدوین گزارش مرور انجام شد. در ادامه، فعالیت‌های انجام‌گرفته در هر مرحله شرح داده شده‌اند.

مرحله ۱) طراحی مرور: در این مرحله با توجه به اهداف پژوهش، اقدامات زیر صورت گرفت.

۱. شناسایی نیاز به مرور پژوهش‌ها: با مرور پژوهش‌های داخلی و خارجی، پژوهشی که با مرور نظام‌مند به بررسی پژوهش‌های حوزه ارائه خدمات اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی پرداخته باشند یافت نشد. از سوی دیگر، با توجه به سابقه کتابخانه‌های عمومی دنیا در ارائه خدمات اقتصادی، نیاز به انجام پژوهشی در خصوص نوع خدمات و برنامه‌های کتابخانه‌های عمومی دنیا در ارائه خدمات اقتصادی به شهروندان احساس می‌شود.

۲. مشخص کردن پرسش‌های پژوهش: پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که برنامه‌ها و خدمات کتابخانه‌های عمومی برای کارآفرینان و کسب و کارهای کوچک چیست؟

۳. شناسایی پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر و مرتبط: به‌منظور پاسخ به پرسش‌های پژوهش، پایگاه‌های اطلاعات کتاب‌شناختی و تمام‌متنی مانند پایگاه‌های اطلاعاتی امرالد، اسکوپوس، ساینس دایرکت، پرو کوئست، وب‌آوساینس، گوگل اسکالر، لیزا و اشپرینگر^۶ به‌عنوان پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی مرتبط انتخاب شدند. همچنین، با جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی ایرنداک، مرکز منطقه‌ای علوم و فناوری، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، علم‌نت، سیوبلیکا، مگ‌ایران و نورمگز به‌عنوان پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی، پژوهش‌های داخلی مرتبط شناسایی شد. جامعه آماری این مطالعه شامل کلیه پژوهش‌های نمایه‌شده در پایگاه‌های علمی معتبر داخلی و خارجی در حوزه ارائه خدمات اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی از سال ۱۳۹۸ (منابع داخلی) و ۲۰۰۰ (منابع خارجی) به بعد است.

1. PRISMA Model
2. Okoli & Schabram Model
3. Kitchenham & Charters Model
4. Cochrane
5. Kitchenham & Charters
6. Emerald, SCOPUS, Scencedirect, ProQuest, Web of science, Google scholar, Lisa, Springer

مرحله ۲) مرور منابع: این مرحله شامل سه بخش بود.

۱. **شناسایی و انتخاب منابع اولیه:** پس از تعیین کلیدواژه‌های جست‌وجو، به‌منظور بازیابی حداکثر مقالات مرتبط، از راهبرد جست‌وجوی بولی در فیلد عنوان، چکیده و کلیدواژه منابع استفاده شد. با استفاده از این راهبرد، ترکیبی از کلیدواژه‌ها ساخته شد. برای یافتن مقالات خارجی، کلیدواژه *public library عملگر AND و در ترکیب با واژه‌های 'job'، 'entrepreneurship'، 'business'، 'commercial'، 'Economi*'، 'income and employment' جست‌وجو شد. برای یافتن مقالات داخلی نیز کلیدواژه‌های «اقتصاد»، «تجاری»، «کسب و کار»، «کارآفرینی»، «کاریابی»، «اشتغال‌زایی»، و «درآمدزایی» با عملگر «و» همراه با واژه‌های «کتابخانه‌های عمومی» و «کتابخانه عمومی» ترکیب و جست‌وجو شد.

همچنین، بررسی منابع و مآخذ مقالات استخراج‌شده نیز مد نظر قرار گرفت و حتی از طریق موتور جست‌وجوی گوگل اسکالر زنجیره استنادی مقالات هم بررسی شد. پس از بازیابی و دسترسی به منابع، با مطالعه عنوان و چکیده پژوهش‌های بازیابی‌شده، دو معیار ورود به پژوهش بررسی شد که عبارت‌اند از: پرداختن به خدمات و برنامه‌های اقتصادی و تجاری در کتابخانه‌های عمومی، و پژوهشی بودن منبع و ارائه نتایج پژوهش. براساس نتایج جست‌وجو، ۳۷ پژوهش خارجی شش پژوهش داخلی وارد مرور نظام‌مند شدند.

۲. استخراج و ترکیب داده‌ها: کاربرگی برای استخراج اطلاعات براساس اهداف پژوهش از آثار طراحی

شد که در آن تعیین می‌شد چه داده‌هایی از کل اثر باید استخراج شود. این داده‌ها شامل انواع فعالیت‌ها، برنامه‌ها و خدمات کتابخانه‌های عمومی دنیا در ارائه خدمات اقتصادی در پژوهش‌ها بود. در نهایت، داده‌های استخراج‌شده دسته‌بندی شدند.

۳. اعتبارسنجی: انتخاب مقالات توسط دو پژوهشگر انجام شد. از منابع بازیابی‌شده اولیه، به‌صورت

انتخابی حدود ۳۰ درصد به‌طور تصادفی انتخاب شد. عنوان و چکیده این منابع براساس معیارهای ورود به مطالعه، توسط یک متخصص دیگر مورد بررسی قرار گرفت و صحت انتخاب‌های پژوهشگران بررسی شد. برای اطمینان از اعتبار دسته‌بندی نتایج، کنترل دیگری روی حدود ۳۰ درصد منابع صورت گرفت. این تعداد مقاله به‌صورت تصادفی انتخاب شدند و توسط متخصص دیگری از حوزه مسائل اقتصادی بررسی شد. مقالات انتخاب‌شده توسط او مجدداً دسته‌بندی شد. دسته‌بندی انجام‌گرفته توسط متخصص با دسته‌بندی پژوهشگران مقایسه شد که حدود ۹۳ درصد هم‌پوشانی داشت.

مرحله ۳) تدوین گزارش مرور: در مرحله نهایی، تجزیه و تحلیل و ارائه یافته‌های مرور نظام‌مند به

سؤال پژوهش انجام شد.

یافته‌ها

فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی در راستای توسعه اقتصادی کتابخانه‌های عمومی در چهار مؤلفه اطلاع‌رسانی، آموزشی، اجتماعی، و توسعه فضا و تجهیزات شناسایی شد. مؤلفه اطلاع‌رسانی دارای دو بُعد منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی (هشت خدمت) و خدمات مرجع (پنج خدمت) است. مؤلفه فعالیت‌های آموزشی دارای هشت خدمت، فعالیت‌های اجتماعی دارای شش خدمت، و توسعه فضا و تجهیزات هم دارای پنج خدمت هستند.

جدول ۱. مؤلفه‌های اطلاع‌رسانی خدمات و برنامه‌های اقتصادی کتابخانه‌های عمومی

نوع خدمت	خدمت	برنامه	منبع	
منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی	نیازسنجی منابع	<ul style="list-style-type: none"> نیازسنجی اطلاعات اقتصادی ارزیابی سالانه مجموعه اقتصادی 	Gichohi & et al (2018); Mehra & et al (2016); Tully (2019); Zhou & Ma (2018)	
	خدمات اطلاع‌رسانی اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> فراهم‌آوری اطلاعات مفید و مهم تجاری تابلوی اعلانات اطلاعات کسب و کار 	Fraser & et al (2002); Mehra & et al (2017); Gichohi & et al (2017); Hughes & Boss (2021); Tamura & et al (2007); Uguala & et al (2021); Bishop & et al (2016); Karuza & et al (2017) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
	مجموعه منابع	<ul style="list-style-type: none"> منابع تجاری، مالی، حقوقی و شغلی، کارآفرینی منابع چاپی و الکترونیکی اطلاعات محلی پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی مرتبط با تجارت 	Hoppenfeld & Malafi (2015); Gichohi & et al (2018); Faulkner (2018); Gichohi & et al (2017); Hughes & Boss (2021); Kostagiolas & et al (2011); Day (2002); Owolabi & et al (2023); Faulkner (2022); Tully (2019); Zhou & Ma (2018); Soroya & et al (2014) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰); عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰); کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	
	منابع شغلی، رزومه‌نویسی و غیره	<ul style="list-style-type: none"> اطلاعات مورد نیاز افراد جویای کار اطلاعات مورد نیاز شرکت‌های تجاری کوچک 	Fraser & et al (2002); Gichohi & et al (2017); Koscieljew (2020) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
	بازاریابی مجموعه	<ul style="list-style-type: none"> ارتباط با مشاغل محلی برای پشتیبانی منابع معرفی منابع مجموعه به کارآفرینان 	Gichohi & et al (2017); Pryor (2014) عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
	بانک‌های اطلاعاتی مشاغل	<ul style="list-style-type: none"> گردآوری اطلاعات مشاغل محلی نگهداری اطلاعات مشاغل محلی اشاعه اطلاعات مشاغل محلی 	Gichohi & et al (2018); Gichohi & et al (2017); Hughes & Boss (2021); Uguala & et al (2021); Koscieljew (2020); Zhou & Ma (2018); Stonebraker & et al (2018); Soroya & et al (2014) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف)	
	تأمین دسترسی به پایگاه‌های قوانین تجاری	<ul style="list-style-type: none"> معرفی چرایی و چگونگی استفاده از پایگاه‌های تجاری 	Hoppenfeld & Malafi (2015); Hughes & Boss (2021); Uguala & et al (2021); Day (2002); Stonebraker & et al (2018) عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
	ایجاد و تکمیل وبسایت اقتصادی	<ul style="list-style-type: none"> انتشار آنلاین رویدادهای تجاری ارائه اطلاعات به‌روز برای صاحبان مشاغل محلی درج اطلاعات و تقویم رویدادهای تجاری محلی و ملی 	Gichohi & et al (2018); Faulkner (2018); Mehra & et al (2016); Cohen & McDonough (2007); Considine (2005); Sigler & et al (2011); Faulkner (2022); Tully (2019); Bishop & et al (2016) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
	خدمات مرجع	خدمات مرجع عمومی و مشاوره مرجع	<ul style="list-style-type: none"> خدمات ارجاعی کاربران به سازمان‌ها ارائه اطلاعات تماس برای پاسخ‌گویی به کارآفرینان ایجاد پایگاه دانش تکمیل و به‌روزرسانی بخش تجاری وبسایت 	Gichohi & et al (2018); Tamura & et al (2007); Koscieljew (2020); Zhou & Ma (2018); Biswas & Mahato (2020) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)
		خدمات مرجع تجاری و تحقیقاتی	<ul style="list-style-type: none"> آموزش جست‌وجوی اطلاعات تجاری پشتیبانی از نیازهای پژوهشی مالکیت فکری کارآفرینان انجام تحقیقات بازار ارائه منابع اطلاعات پژوهشی 	Hoppenfeld & Malafi (2015); Tamura & et al (2007); Sigler & et al (2011); Pryor (2014); Zhou & Ma (2018) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)
تحويل سند		<ul style="list-style-type: none"> تحويل اسناد برای پژوهشگران تحويل مدارک برای صاحبان مشاغل و کسب‌وکارها 	Gichohi & et al (2018) عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
پاسخ به سؤالات تجاری از راه دور		<ul style="list-style-type: none"> پرس‌وجوی آنلاین تسهیلات پرسش از راه دور 	Gichohi & et al (2018); Faulkner (2018); Mehra & et al (2016); Cohen & McDonough (2007); Sigler & et al (2011); Bishop & et al (2016) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰); عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	
ارائه راهنماهای موضوعی و کمک به جست‌وجو		<ul style="list-style-type: none"> گردآوری راهنماهای تحقیقاتی آنلاین راهنمای موضوعی برای کارآفرینان معرفی پایگاه‌های اطلاعاتی مشاغل شناسایی شبکه‌های مجازی و اجتماعی مرتبط با کسب‌وکارها آموزش روش جست‌وجو در راهنماها 	Faulkner (2018); Sigler & et al (2011); Faulkner (2022); Soroya & et al (2014) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱ الف): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	

به‌منظور تشکیل مجموعه مناسب برای ذی‌نفعان، نخستین قدم، نیازسنجی اطلاعات مورد نیاز آن‌ها است. مهرا، بی‌شپ و پارتی (۲۰۱۶) توسعه یک مدل مبتنی بر کاربر را برای نشان دادن بافت اطلاعاتی مورد نیاز کسب و کارهای کوچک، مشاغل محلی، کارآفرینان و سایر فعالان اقتصادی پیشنهاد می‌دهند که با تجزیه و تحلیل شکاف بین نیازها و انتظارات گروه‌های مختلف ذی‌نفعان نمایی کلی از اطلاعات تجاری، کسب و کار، مالی، کارآفرینی، علم و فناوری، حقوقی و غیره ارائه می‌کند. همچنین، ارزیابی سالانه مجموعه متناسب با نیازهای ذی‌نفعان ضروری است تا منابع جدید به مجموعه اضافه شود. خدمات اطلاع‌رسانی برای کسب و کارها همچون فراهم‌آوری اطلاعات مفید و مهم و نصب و نگهداری تابلوی اعلانات اطلاعات کسب و کار از جمله اقدامات کتابخانه‌های عمومی است.

اطلاعات اقتصادی شامل انواع مختلفی اعم از اطلاعات محلی، امور مالی، بیمه، مالیات و قوانین و الزامات حقوقی، سرمایه‌گذاری، برنامه‌ریزی شغلی و غیره است. این موارد می‌تواند شامل اطلاعات جمعیتی، جغرافیایی، فهرست مشاغل محلی، املاک و مستغلات، مهارت‌های شغلی، رزومه و فرایند مصاحبه، مؤسسات دولتی و خدمات دولتی آنلاین، خرید (مثل خرید خودرو)، کشاورزی و شیلات، راه‌اندازی و نحوه مدیریت مؤثر یک کسب و کار کوچک، اخبار و اطلاعات محلی، ملی و بین‌المللی، نحوه شناسایی فرصت‌های تجاری، بازاریابی محصولات و خدمات و بسیاری از موارد دیگر باشد. این اطلاعات در قالب منابع چاپی و الکترونیکی، اطلاعات وب‌سایت، در پاسخ به سؤالات مرجع، تابلوی اعلانات اطلاعات کسب و کارها و غیره ارائه می‌شود. پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی مرتبط با تجارت، کسب و کار و سرمایه‌گذاری، پول، امور مالی و کارآفرینی از طریق وب در دسترس قرار گیرند. حتی لازم است برخی از منابع پرکاربرد مانند منابع شغلی و کتاب‌های رزومه‌نویسی معرفی شود تا افراد جویای کار از وجود آن‌ها مطلع شوند، یا منابع مربوط به تأمین مالی که مهم‌ترین نیاز اطلاعاتی شرکت‌های تجاری کوچک است به طرق مقتضی در اختیار آن‌ها قرار گیرد.

لازم است اطلاعات مشاغل محلی گردآوری شده و محل یا پایگاه اطلاعاتی برای نگهداری و دسترسی به آن‌ها در نظر گرفته شود. همچنین، دسترسی آنلاین به پایگاه‌های مرتبط مانند پایگاه‌های اطلاعاتی کسب و کارها و بانک اطلاعات مشاغل کوچک برای کاربران آن‌ها فراهم آید. تأمین دسترسی به پایگاه‌های قوانین تجاری مانند ثبت اختراع، نشان‌های تجاری و قوانین حق مؤلف می‌تواند نقشی بسزا در راهنمایی کاربران مشاغل و کسب و کارهای داشته باشد. کتابخانه‌های عمومی دنیا به شیوه‌های مختلف در وب‌سایت خود اقدام به ارائه خدمات اقتصادی می‌کنند. پیوند به خدمات اطلاعاتی اقتصادی، ایجاد وب‌سایت تجاری محور، انتشار آنلاین رویدادهای قبلی، ارائه اطلاعات به‌روز برای صاحبان مشاغل محلی، ارائه جداگانه و تبلیغ منابع اقتصادی کتابخانه، عمل به‌عنوان یک مخزن مجازی اطلاعات کسب و کارهای محلی، درج اطلاعات و تقویم رویدادهای تجاری محلی و ملی از جمله این شیوه‌ها هستند.

خدمات مرجع عمومی می‌تواند شامل خدمات ارجاعی کاربران به سازمان‌ها و نهاد‌های مرتبط مانند ارائه خدمات حسابرسی، ارائه اطلاعات تماس برای پاسخ‌گویی به کارآفرینان، ایجاد پایگاه دانش یا خدمات برای پاسخ‌گویی به سؤالات کسب و کارهای محلی، و تکمیل و به‌روزرسانی بخش تجاری وب‌سایت باشد. خدمات مرجع تجاری و تحقیقاتی شامل آموزش اطلاعات تجاری مانند معرفی علایم تجاری، پشتیبانی از نیازهای پژوهشی مالکیت فکری کارآفرینان (قوانین تجاری)، انجام تحقیقات بازار و ارائه منابع اطلاعات پژوهشی بازاریابی است که به‌صورت رایگان یا مبتنی بر هزینه ارائه می‌شوند. تحویل اسناد هم برای پژوهشگران و صاحبان مشاغل و کسب و کارها در بخش مرجع کتابخانه‌های عمومی رایج است.

ارائه اطلاعات تجاری به کاربران راه دور و پاسخ به سؤالات آن‌ها به‌صورت پرس و جوی آنلاین و تسهیلات پرسش از کتابدار است. از دیگر خدمات مرجع اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی ارائه راهنماهای موضوعی مرتبط با کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک، راهنماهای تحقیقاتی آنلاین، راهنمای تحقیق یا صفحه موضوعی برای کارآفرینان، شناسایی و معرفی پایگاه‌های اطلاعاتی مشاغل، شناسایی شبکه‌های مجازی و اجتماعی مرتبط با کسب و کارها و همچنین آموزش روش جست‌وجوی آن‌ها است.

جدول ۲. مؤلفه آموزشی خدمات و برنامه‌های اقتصادی کتابخانه‌های عمومی

منبع	برنامه	خدمت
Faulkner(2018); Gichohi&etal(2018); Gichohi &etal(2017); Hughes&Boss(2021); Macdonald (2015); Fraser&etal(2002); Cohen&McDonough (2007); Hancks(2012); Kirkwood&Evans(2012); Pryor(2014); Tully(2019); Koscieljew(2020); Zhou&Ma(2018); Stonebraker&etal(2018) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰): فرشید و همکاران (۱۳۹۹): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● کلاس‌های آموزش کار آفرینی ● آشنایی با مشاغل ● یافتن اطلاعات کسب و کار ● بازار یابی و تأمین مالی و تحقیقات بازار ● تدوین طرح‌های تجاری ● تدوین گزارش‌های سازمان‌ها و صنایع 	توسعه سواد مالی و کار آفرینی
Hoppenfeld&Malafi(2015); Fraser&etal(2002); Faulkner(2018); Gichohi&etal(2017); Kostagiolas &etal(2011); Pryor(2014); Koscieljew(2020); Stonebraker&etal(2018); Soroya&etal(2014) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	<ul style="list-style-type: none"> ● آموزش برنامه‌نویسی و طراحی وب ● خدمات ارتباط با مشتری ● آموزش زبان انگلیسی برای مهاجران و کودکان ● آموزش پلیکیشن‌های تجاری ● آموزش رزومه‌نویسی و مصاحبه شغلی ● کار بار سانه‌های اجتماعی 	مهارت‌های ویژه مشاغل و کسب و کارها
Fraser&etal(2002); Mehra&etal(2017); Gichohi &etal(2017); Hughes&Boss(2021); Kostagiolas &etal(2011); Sigler&etal(2011); Kiszl(2022); Koscieljew(2020); Stonebraker&etal(2018) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲): فرشید و همکاران (۱۳۹۹)	<ul style="list-style-type: none"> ● یادگیری مهارت‌های رایانه‌ای ● آشنایی با فناوری‌های جدید ● دوره‌های ویدیویی کوتاه برای یادگیری رایانه ● حمایت از سواد دیجیتال 	توسعه سواد دیجیتال و فناوری
Fraser&etal(2002); Mehra&etal(2016); Kostagiolas &etal(2011); Ashley&Niblett(2014); Liu(2004); Zhou&Ma(2018); Biswas&Mahato(2020) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	<ul style="list-style-type: none"> ● توسعه برنامه‌های خلاقانه مانند بازی‌های مجازی، موسیقی و قصه خوانی برای کودکان و نوجوانان ● آموزش بزرگسالان برای ارتقای مهارت‌ها و اشتغال پذیری 	توسعه مهارت‌های دانش آموزان و بزرگسالان کم سواد
Fraser&etal(2002); Gichohi&etal(2017); Tamura &etal(2007); Vassilakaki(2015); Sigler&etal(2011); Karuza&etal(2017); Biswas&Mahato(2020) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● آموزش رزومه‌نویسی ● آموزش مصاحبه شغلی 	کمک به شغل یابی
Hoppenfeld&Malafi(2015); Macdonald(2015); Vassilakaki(2015); Sigler&etal(2011); Pryor (2014); Soroya&etal(2014); Bishop&etal(2016) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲)	<ul style="list-style-type: none"> ● معرفی منابع اطلاعاتی ● آموزش پایگاه‌های اطلاعاتی ● آموزش پایگاه‌های ثبت اختراع و علامت تجاری 	آموزش سواد اطلاعاتی تجاری
Hoppenfeld&Malafi(2015); Gichohi&etal (2018); Faulkner(2018); Kostagiolas&etal(2011); Macdonald(2015); Cohen&McDonough(2007); Sigler&etal(2011); Kiszl(2022); Tully(2019); Zhou&Ma(2018); Stonebraker&etal(2018) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰): بهرامی نیا و همکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از داوطلبان برای مشاوره اقتصادی ● استفاده از متخصصان و مسئولان تجاری ● هماهنگی با سازمان‌های تجاری برای دریافت مشاوره 	مشاوره‌های اقتصادی و تجاری
Hughes&Boss(2021); Koscieljew(2020)	● آموزش مربیان محلی	آموزش مربی

توسعه سواد مالی و کارآفرینی برای برآورده کردن نیازهای صاحبان مشاغل، کسب و کارهای کوچک و کارآفرینان انجام می‌شود. کتابخانه‌های عمومی برای این منظور به برگزاری کلاس‌ها، دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی اقدام می‌کنند. این موارد شامل برگزاری کلاس‌های کارآفرینی، کلاس‌های آشنایی با مشاغل، یافتن اطلاعات کسب و کار، بازاریابی و تأمین مالی، تحقیقات بازار، نوشتن طرح‌های تجاری، تدوین گزارش‌های سازمان‌ها و صنایع و مواردی از این قبیل است. در اکثر برنامه‌های کتابخانه‌های عمومی، مهارت‌های آموزشی ویژه در حوزه مشاغل و کسب و کارها شامل آموزش برنامه‌نویسی، طراحی وب، خدمات ارتباط با مشتری، زبان انگلیسی برای مهاجران و کودکان، اپلیکیشن‌های تجاری، برنامه‌های رزومه‌ساز، تهیه رزومه و بازخورد به رزومه، فنون مصاحبه، پیمایش سایت‌های شغلی و کار با رسانه‌های اجتماعی است. حال ممکن است این کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی به صورت حضوری یا آنلاین برگزار شود.

توسعه سواد دیجیتال و فناوری از مؤلفه‌های مهم و اساسی است که آن را جدا از مهارت‌های ویژه ذکر کرده‌ایم. کمک به کاربران در یادگیری مهارت‌های رایانه‌ای و آشنایی با فناوری‌های جدید، دوره‌های ویدیویی کوتاه برای یادگیری رایانه و حمایت از سواد دیجیتالی و پر کردن شکاف دیجیتالی از جمله اهداف کتابخانه‌های عمومی در آموزش کاربران و به ویژه صاحبان مشاغل محلی و کارآفرینان است.

ارائه برنامه‌های سوادآموزی بزرگسالان و آماده‌سازی دانش‌آموزان در مهارت‌های حیاتی و مورد نیاز برای بازار کار دو برنامه کتابخانه‌های عمومی برای گروه‌های خاص است. آموزش بزرگسالان در کتابخانه‌های عمومی بر ارتقای مهارت‌ها و اشتغال‌پذیری آن‌ها تأثیر دارد (اشلی و نیبلت، ۲۰۱۴). از نظر کتابخانه‌های عمومی، امکان حضور دانش‌آموزان در کلاس‌ها و جلسات کسب و کار و بازدید از مشاغل به منظور آمادگی برای آشنایی و کسب مهارت‌های لازم برای بازار کار آینده مهم است. از دیگر برنامه‌های اقتصادی کتابخانه‌های عمومی برای کودکان و نوجوانان، توسعه برنامه‌ها و فعالیت‌های خلاقانه مانند بازی‌های مجازی، موسیقی و قصه‌خوانی است.

یکی از مهم‌ترین وظایف کتابخانه‌های عمومی برنامه‌های کمک به شغل‌یابی و ارائه اطلاعات برای افراد جویای کار و همچنین برگزاری دوره‌ها و کلاس‌های مصاحبه شغلی است.

آموزش سواد اطلاعاتی تجاری در ادامه آموزش سواد اطلاعاتی کتابخانه‌های عمومی صورت می‌گیرد. آشنا ساختن صاحبان مشاغل کوچک با منابع اطلاعاتی، معرفی و آموزش جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، آموزش چرایی و چگونگی انجام جست‌وجوی ثبت اختراع و علامت تجاری، نمونه‌ای از آموزش‌های سواد اطلاعاتی تجاری در کتابخانه‌های عمومی است. این آموزش‌ها ممکن است به صورت فردی یا گروهی توسط کتابداران و یا همکاری کتابخانه‌ها با متخصصان کسب و کارها و مشاغل اجرا شود. ارائه خدمات مشاوره اقتصادی برای کاربران مشتاق، کارآفرینان و صاحبان مشاغل در کتابخانه‌های عمومی ممکن است به صورت فردی یا گروهی (دوره‌های آموزشی و کارگاه‌ها) انجام شود. این خدمات ممکن است توسط کتابخانه یا شرکای کتابخانه شامل سازمان‌های همکار و داوطلبان صورت گیرد. از دیگر ویژگی‌های این گروه از خدمات این است که هم می‌تواند در داخل کتابخانه ارائه شود، و هم در محل سازمان‌های همکار یا حتی خدمات مشاوره کسب و کار در محل توسط داوطلبان برای مشاغل و کسب و کارها انجام شود.

آموزش مربیان محلی برای تداوم آموزش‌های کتابخانه‌های عمومی در مسائل اقتصادی و تجاری هم می‌تواند مد نظر کتابخانه‌های عمومی قرار گیرد.

جدول ۳. مؤلفه‌های اجتماعی خدمات و برنامه‌های اقتصادی کتابخانه‌های عمومی

منبع	برنامه	خدمت
Gichohi&etal(2018);Mehra&etal(2016);Tully(2019);Stonebraker&etal(2018);Bishop&etal(2016);Karuza&etal(2017);Biswas&Mahato(2020) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰): بهرامی نیاوهمکاران (۱۴۰۲): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● ظرفیت‌سازی برای توسعه مراکز خدمات تجاری توسعه اقتصادی دانش محور ● توسعه اقتصاد محلی ● توسعه گردشگری ● کار آفرینی روستایی 	توسعه اجتماعی - اقتصادی
Faulkner(2018);Gichohi&etal(2018);Stonebraker&etal(2018);Noh(2020) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیاوهمکاران (۱۴۰۲): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● خدمات اشتغال تعاملی ● کار آفرینی اجتماعی ● ایجاد ارزش افزوده 	ایجاد مشارکت‌های اجتماعی
Hoppenfeld&Malafi(2015);Faulkner(2018);Gichohi&etal(2018);Mehra&etal(2017);Kostagiolas&etal(2011);Macdonald(2015);Considine(2005);Sigler&etal(2011);Pryor(2014);Tully(2019);Zhou&Ma(2018);Stonebraker&etal(2018);Noh(2020) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● باشگاه شغلی ● باشگاه کار آفرین ● میزبانی از گروه‌های شبکه‌ای ● ایجاد روابط شراکتی با سازمان‌ها 	شبکه‌سازی
Hoppenfeld&Malafi(2015);Faulkner(2018);Gichohi&etal(2018);Mehra&etal(2017);Gichohi&etal(2017);Hughes&Boss(2021);Kostagiolas&etal(2011);Macdonald(2015);Cohen&McDonough(2007);Restivo(2014);Pryor(2014);Kiszl(2022);Tully(2019);Zhou&Ma(2018);Stonebraker&etal(2018);Soroja&etal(2014) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): اکبری (۱۴۰۰): بهرامی نیاوهمکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	<ul style="list-style-type: none"> ● برگزاری نمایشگاه‌های تجاری ● شرکت در نمایشگاه‌ها تجاری منطقه‌ای ● مسابقات طرح کسب و کار ● برگزاری سمینارهای تجاری ● مراکز رشد استارت‌آپی 	برگزاری رویدادهای تجاری
Hoppenfeld&Malafi(2015);Tamura&etal(2007);Kostagiolas&etal(2011);Macdonald(2015);Fraser&etal(2002);Hancks(2012);Kiszl(2022);Tully(2019);Kosciejew(2020);Zhou&Ma(2018);Stonebraker&etal(2018) اقبالی ونوروزی (۱۴۰۱ الف): بهرامی نیاوهمکاران (۱۴۰۲): عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰): کاظمی و سیفی (۱۳۹۸)	<ul style="list-style-type: none"> ● توسعه شبکه‌های همکاری تجاری ● ایجاد مشارکت‌های خارجی ● یافتن شرکای برنامه‌های تجاری ● پشتیبانی از مراکز کار آفرینی ● اشتراک منابع با انجمن‌های تجاری 	همکاری سازمانی
Tamura&etal(2007);Gichohi&etal(2018) عطائی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	<ul style="list-style-type: none"> ● جلسه با مشاوران تجاری، و کلا و مدیران بازنشسته ● جلسه با صاحبان مشاغل 	جلسات ملاقات با مشاوران

از جمله برنامه‌های مرتبط با توسعه اجتماعی-اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی، ظرفیت‌سازی برای توسعه مراکز خدمات تجاری است. هم‌جواری کتابخانه‌ها با مراکز تجاری یا ارائه خدمات به آن‌ها این امر را تسهیل می‌کند. همچنین، توسعه اقتصادی دانش‌محور، توسعه اقتصاد محلی، توسعه گردشگری و کارآفرینی روستایی هم از جمله راهبردهای کتابخانه‌های عمومی در راستای توسعه اجتماعی-اقتصادی جوامع است. کاروزا^۱ و همکاران (۲۰۱۷) معتقدند برخی از کتابخانه‌ها ظرفیت تبدیل شدن به جاذبه‌های گردشگری و بخشی از هویت فرهنگی محلی را دارند.

ایجاد مشارکت‌های اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی با مشارکت خود کتابخانه، سازمان‌های اجتماعی و مؤسسات اقتصادی انجام می‌شود. این اقدامات مشارکتی به‌عنوان مزیتی رقابتی برای مشتریان کارآفرین کتابخانه محسوب می‌شود. ارائه خدمات اشتغال‌تعمالی و ترویج کارآفرینی اجتماعی از جمله موارد ایجاد مشارکت اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی است.

شبکه‌سازی با دانشجویان، کارآفرینان و کسب‌وکارها راه خوبی برای ارتقای خدمات تجاری کتابخانه و همچنین کسب دانش در مورد نیازها و نگرانی‌های صاحبان مشاغل محلی است. این امر می‌تواند به کتابخانه‌ها در به‌روز نگه‌داشتن مجموعه کمک کند. شبکه‌سازی همچنین راهی مهم برای ایجاد و توسعه روابطی است که برای دو طرف سودمند هستند (هوپنفلد و مالافی^۲، ۲۰۱۵). شبکه‌سازی و همکاری کتابخانه‌های عمومی با سازمان‌های تحقیقاتی، تجاری، دانشگاه‌های محلی و سایر ذی‌نفعان برای انتشار اطلاعات تحقیقات تجاری و استفاده از خدمات مشاوره‌ای آن‌ها برای گروه‌های ذی‌نفع صورت می‌گیرد. در راستای شبکه‌سازی، برخی از کتابخانه‌های عمومی به راه‌اندازی باشگاه‌های شغلی برای بحث در مورد جست‌وجوی کار و مشاغل یا راه‌اندازی باشگاه کارآفرین برای صاحبان مشاغل کوچک یا کارآفرینان بالقوه که به‌عنوان یک محل تبادل نظر برای تسهیل جلسات و تبادل ایده‌ها و تماس‌ها است اقدام می‌کنند. همچنین، میزبانی از گروه‌های شبکه‌ای دیگر مانند اتاق بازرگانی محلی یا سایر سازمان‌های تجاری و روابط شراکتی قوی با سایر سازمان‌های دولتی و غیرانتفاعی نیز از جمله خدمات کتابخانه‌های عمومی در راستای ایجاد و حفظ این شبکه‌ها است.

رویدادهای تجاری در کتابخانه‌های می‌تواند شامل برگزاری سخنرانی‌ها، نمایشگاه‌های تجاری، جلسات دوره‌ای با شرکت‌های تجاری کوچک و متوسط، مسابقات طرح کسب‌وکار و مراکز رشد استارت‌آپی باشد. برنامه‌ریزی سخنرانی‌های کسب‌وکارهای کوچک توسط افراد تجاری و کارآفرین با موضوعات اشتغال، کسب‌وکار، بازاریابی خدمات و محصولات در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند با استقبال کاربران، کارآفرینان و صاحبان مشاغل محلی روبه‌رو شود. شرکت در نمایشگاه‌ها و سمینارهای تجاری منطقه‌ای که مرتبط با کسب‌وکارهای کوچک هستند برای کتابخانه‌های عمومی مفید است و باعث کسب اطلاعات تجاری بیشتر و شناخت مشاغل محلی می‌شود. سازمان‌دهی رویدادهای رقابت تجاری و مسابقات برای ترویج خدمات اطلاعات کسب‌وکار مفید است. مراکز رشد استارت‌آپی هم می‌توانند با شراکت در یک سازمان دیگر مورد حمایت قرار گیرند یا به‌صورت مستقیم این مراکز در ساختمان کتابخانه واقع شوند. کتابخانه‌های عمومی همانند کسب‌وکارهای کوچک و محلی از استارت‌آپ‌ها هم پشتیبانی اطلاعاتی و آموزشی می‌کنند.

همکاری سازمانی شامل توسعه شبکه‌های همکاری با سایر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعاتی، ایجاد مشارکت‌های خارجی و اشکال فعال همکاری با مقامات، سازمان‌های غیرانتفاعی و شرکت‌های مالی، یافتن شرکای برنامه، پشتیبانی از مراکز تعیین‌شده برای کارآفرینی و مؤسسات و سازمان‌های محلی، اشتراک منابع کتابخانه با انجمن‌های صنعتی و تجاری و موارد مشابه دیگر است. همچنین، کتابخانه‌های عمومی می‌توانند جلسات مشاوره‌ای با متخصصانی مانند مشاوران تجاری، وکلا و مدیران بازنشسته برای کاربران علاقه‌مند و صاحبان مشاغل ترتیب دهند.

1. Karuza
2. Hoppenfeld & Malafi

جدول ۴. مؤلفه فضا و تجهیزات در کتابخانه‌های عمومی

منبع	برنامه	خدمت
Hoppenfeld&Malafi(2015);Faulkner(2018);Macdonald(2015);Restivo(2014);MicheleMoorefield-Lang(2014)	<ul style="list-style-type: none"> ایجاد ساختگده‌ها ایجاد فضاهای نوآوری 	ایجاد ساختگده‌ها و فضاهای نوآوری
Hoppenfeld&Malafi(2015);Faulkner(2018);Gichohi&etal(2018);Mehra&etal(2017);Hughes&Boss(2021);Tamura&etal(2007);Kostagiolas&etal(2011);Macdonald(2015);Tully(2019);Kosciejew(2020);Zhou&Ma(2018);Stonebraker&etal(2018);Bishop&etal(2016) فرشید و همکاران (۱۳۹۹): اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱) الف	<ul style="list-style-type: none"> تمهید اتاق‌های جلسات و کنفرانس میزبانی از گروه‌های شبکه‌ای تجاری تمهید اتاق پروژه مجهز به پنل‌های ال‌سی‌دی 	تمهید فضاهای فیزیکی
FauFaulkner(2018);MicheleMoorefield-Lang(2014) بهرامی‌نیا و همکاران (۱۴۰۲)	<ul style="list-style-type: none"> کتابدار مرجع متخصص کسب و کار و تجارت 	ایجاد فضاهای مرجع
Tamura&etal(2007);Macdonald(2015);Mehra&etal(2016);Faulkner(2018);Gichohi&etal(2018) کاظمی و سیفی (۱۳۹۸): عطانی ظاهر و همکاران (۱۴۰۰)	<ul style="list-style-type: none"> مشاوره کسب و کار کمک در فرآیند نوشتن اولین طرح کسب و کار مشاوره انتخاب شغل 	کتابخانه‌های تجاری مستقل
Hoppenfeld&Malafi(2015);Gichohi&etal(2018);Gichohi&etal(2017);Hughes&Boss(2021);Ashley&Niblett(2014);Sigler&etal(2011);MicheleMoorefield-Lang(2014);Pryor(2014);Tully(2019);Kosciejew(2020);Zhou&Ma(2018);Stonebraker&etal(2018) اقبالی و نوروزی (۱۴۰۱) الف؛ بهرامی‌نیا و همکاران (۱۴۰۲)	<ul style="list-style-type: none"> چاپگرهای سه بعدی ارائه رایانه، آی‌پد، تبلت متصل به اینترنت دسترسی رایگان به اینترنت ارائه وای‌فای و هات اسپات 	توسعه تجهیزات

امروزه کتابخانه‌های عمومی بیش از پیش به توسعه فضا، تجهیزات و امکانات برای توسعه اقتصادی و حمایت از کسب و کارها و تجارت علاقه‌مند هستند. ایجاد ساختگده‌ها و فضاهای نوآوری مرتبط با کارآفرینی یکی از مباحث جذاب کتابخانه‌های عمومی است که موجب تقویت نوآوری در جوامع می‌شود.

تمهید فضاهای فیزیکی در کتابخانه‌های عمومی شامل فضای ملاقات برای کارآفرینان، اتاق‌های جلسات و همایش‌ها، میزبانی از گروه‌های شبکه‌ای مانند اتاق بازرگانی محلی یا سازمان‌های تجاری، در نظر گرفتن فضای فیزیکی برای استفاده مشاغل کوچک و تخصیص فضای ارائه منابع و خدمات تجاری است. اتاق‌های جلسات و همایش‌ها برای کارآفرینان و برگزاری جلسات مشترک سازمان‌ها و نهادهای اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد و به صورت رایگان یا اجاره‌ای در اختیار آن‌ها گذاشته می‌شود. این اتاق‌ها مجهز به پنل‌های ال‌ای‌دی هستند.

ایجاد فضاهای مرجع برای تحقیقات تجاری نیز از دیگر خدمات کتابخانه‌های عمومی است که ممکن است خدمات را در قبال هزینه یا رایگان ارائه کند. علاوه بر این، در برخی از کتابخانه‌های عمومی، کتابدار مرجع متخصص کسب و کار و تجارت وجود دارد که قادر به پاسخ‌گویی سؤالات مرجع کارآفرینان و صاحبان مشاغل محلی است.

کتابخانه‌های تجاری مستقل نوعی از کتابخانه‌های عمومی هستند که دارای منابع، نیروی انسانی و خدمات تخصصی در حوزه تجارت، کسب و کار و کارآفرینی است. از جمله خدمات این نوع کتابخانه‌های عمومی، ارائه خدمات

مشاوره کسب و کار (راه‌اندازی، توسعه، تأمین سرمایه و...) توسط کتابدار تخصصی، کمک در فرایند نوشتن اولین طرح کسب و کار کارآفرینان، دسترسی به منابع مرجع کسب و کار، مشاوره انتخاب شغل و موارد مشابه است. توسعه تجهیزات و امکانات در کتابخانه‌های عمومی شامل مواردی همچون قرارداد چاپگرهای سه‌بعدی در اختیار مشاغل محلی، ارائه رایانه و تجهیزات رایانه‌ای، آید، تبلت‌های متصل به اینترنت، دسترسی رایگان به اینترنت، افزایش پهنای باند، وای‌فای و هات‌اسپات برای پشتیبانی از کسب و کارها و اشتغال در جوامع است.

بحث و نتیجه‌گیری

مرور خدمات کتابخانه‌های عمومی در دنیا نشان می‌دهد اگرچه کتابخانه‌های عمومی با تهدیدهای زیادی (کاهش بودجه، کاهش تعداد پرسنل شاغل، حجم کاری سنگین‌تر و افزایش مسئولیت‌ها) مواجه هستند، اما همیشه به‌دنبال توسعه خدمات خود در جنبه‌های مختلف بوده‌اند. ارائه خدمات اقتصادی به جامعه نیز یکی از حوزه‌هایی است که این مراکز در دهه‌های اخیر به آن پرداخته و در حال ایجاد کارکرد جدیدی تحت عنوان کارکرد اقتصادی کتابخانه‌های عمومی هستند. کتابخانه‌ها از این طریق علاوه بر ارائه خدماتی همچون آموزش مهارت‌های بازار کار و شغل یابی به کاربران عادی، به تقویت کسب و کارها و مشاغل محلی و حمایت از کارآفرینان می‌پردازند تا به لحاظ اقتصادی نقش و سهم خود را در جامعه پیش ببرند.

به‌طور کلی، به نظر می‌رسد که کتابخانه‌های عمومی از صاحبان مشاغل، کسب و کارها و کارآفرینان در جوامع خود به‌شدت حمایت می‌کنند. این کتابخانه‌ها منابع چاپی و الکترونیکی فراوانی از جمله پایگاه‌های اطلاعاتی تجاری، بانک‌های مشاغل، پایگاه‌های قوانین تجاری و سایر اطلاعات مورد نیاز صاحبان مشاغل و کارآفرینان را در اختیار مراجعان قرار می‌دهند. برخی از کتابخانه‌ها امکان دسترسی به مشتریان تجاری را فراتر از دیوارهای خود و در محل کسب و کار آن‌ها فراهم می‌کنند، و حتی با توسعه وب‌سایت تجاری خود انواع خدمات از راه دور را ارائه می‌دهند. اقلیت قابل توجهی از کتابخانه‌های عمومی بزرگ نیز تخصص ویژه کتابداران تجاری را ارائه می‌دهند یا حداقل یک کتابدار مرجع دارند که به پرسش‌های مرجع کسب و کار پاسخ می‌دهد. کتابخانه‌های عمومی برنامه‌های آموزشی متنوعی اعم از توسعه سواد اطلاعاتی تجاری، آموزش مهارت‌های ویژه مشاغل و کسب و کارها و مشاوره‌های اقتصادی و تجاری ارائه می‌دهند. این نوع کتابخانه‌ها برای توسعه اجتماعی-اقتصادی جوامع، ایجاد مشارکت‌های اجتماعی، شبکه‌سازی و برگزاری رویدادهای تجاری اهمیتی زیاد قائل هستند و برخی از کتابخانه‌ها با سایر سازمان‌های اجتماعی محلی برای ارائه دوره‌های آموزشی مختلف یا مشاوره کسب و کارها و کارآفرینان همکاری می‌کنند، و این حوزه‌ای است که می‌تواند شاهد رشد بیشتر و احتمالاً افزایش تنوع مشارکت‌ها باشد. اکثر کتابخانه‌های عمومی با توسعه فضای فیزیکی و تجهیزات از کارآفرینان و کسب و کارها پشتیبانی می‌کنند و به‌دنبال توسعه خلاقیت و نوآوری هستند.

در زمینه کتابخانه عمومی، توسعه خدمات مبتنی بر نیازهای جامعه به معنای ایجاد ارتباط با مردم است. برنامه توسعه خدمات را می‌توان از طریق ایجاد روابط با مردم از طریق دسترسی به منابع و فناوری، مشارکت اعضای جامعه برای همکاری در فعالیتهای مرتبط با کتابخانه، ایجاد مشارکت‌های اجتماعی، شبکه‌سازی و ظرفیت‌سازی، برگزاری رویدادهای تجاری و همکاری سازمانی محقق کرد. همچنین، صاحبان مشاغل و کسب و کارها محدودیت زمانی و مکانی در استفاده از کتابخانه‌های عمومی دارند و لازم است به نحوی مقتضی به آن‌ها خدمات داده شود. از این رو، کتابخانه‌های عمومی در صدد ارائه خدمات در محل کسب و کارها و خارج از کتابخانه‌ها به آن‌ها هستند. همچنین، کتابخانه‌های عمومی به توسعه خدمات تجاری مبتنی بر وب نیز اقدام کرده‌اند، که یکی از دلایل آن این واقعیت است که اینترنت به‌طور گسترده توسط جامعه تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مرور خدمات اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی دنیا نشان می‌دهد این نوع مراکز اطلاع‌رسانی در حال حاضر خدماتی را که صاحبان کسب و کارها و کارآفرینان آرزوی آن را دارند به خوبی ارائه می‌دهند. برای ترویج بیشتر این خدمات، لازم است کتابخانه‌های عمومی این پیام خود را به جامعه هدف برسانند و نظر آن‌ها را برای بهره‌مندی

بیشتر از این نوع خدمات جلب کنند.

در مجموع، مرور متون نشان می‌دهد در کشورهای که رکود اقتصادی و مشکلات اقتصادی حادث شده است (مانند رکود اقتصادی سال ۲۰۰۸ در دنیا و آمریکا و رکود اقتصادی سال ۲۰۰۹ در یونان) کتابخانه‌های عمومی این کشورها بلادرنگ به ارائه خدمات اقتصادی پرداخته و برنامه‌ها و خدمات مناسبی در این زمینه طراحی کردند و بعدها این خدمات جزء فعالیت‌های مستمر آن‌ها شده است. در حال حاضر، کشور ایران نیز با بحران اقتصادی بزرگی دست‌وپنجه نرم می‌کند. انتظار می‌رود کتابخانه‌های عمومی در ایران به این مشکل واکنش نشان داده و به ارائه خدمات اقتصادی بپردازند. این پژوهش می‌تواند راهنمایی برای اقدام در این زمینه برای کتابخانه‌های عمومی ایران باشد تا از این طریق به رشد کسب و کارهای خصوصی، غیرانتفاعی و محلی در کشور، شناخت مردم از فرصت‌های شغلی پیرامون و کارآفرینان، رشد کسب و کارها بر پایه فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور، و تقاضای جامعه برای یافتن شغل بپردازند.

کتابخانه‌های عمومی به‌طور سنتی مکان‌هایی برای ارائه اطلاعات، آموزش و خدمات اجتماعی به مردم بوده‌اند. با این حال، در سال‌های اخیر، کتابخانه‌های عمومی نیز نقش‌های جدیدی در حمایت از توسعه اقتصادی و کارآفرینی در جوامع خود به عهده گرفته‌اند. این نقش‌های جدید را می‌توان به‌عنوان کارکردهای اقتصادی در نظر گرفت که عملکردهای موجود کتابخانه‌های عمومی را تکمیل و تقویت می‌کنند. براساس یافته‌های این پژوهش، این کارکردهای اقتصادی را می‌توان در چهار مؤلفه دسته‌بندی کرد: اطلاع‌رسانی، آموزش، اجتماعی و توسعه فضا و تجهیزات. هر مؤلفه متشکل از چندین بُعد است که فعالیت‌ها و خدمات خاصی را که کتابخانه‌های عمومی برای ارتقای رشد اقتصادی و نوآوری ارائه می‌دهند توصیف می‌کند. این فعالیت‌ها و خدمات از دسترسی به منابع اقتصادی و پایگاه‌های اطلاعاتی، توسعه مهارت‌های سواد مالی و تجاری، تأیید فضاها و تجهیزات برای نوآوری و همکاری را شامل می‌شود. با انجام این کارکردهای اقتصادی، کتابخانه‌های عمومی به رفاه اقتصادی جوامع خود کمک می‌کنند و ارزش و ارتباط خود را در جهان در حال تغییر نشان می‌دهند.

در پایان، بایستی خاطر نشان کرد که این مطالعه براساس خدمات و برنامه‌های اقتصادی کتابخانه‌های عمومی که در متون علمی آمده انجام شده است. فعالیت‌های بسیاری توسط کتابخانه‌های عمومی پیشرو در دنیا ارائه می‌شود و اطلاعات آن‌ها در وبسایت‌شان منعکس می‌شود. از این رو، پیشنهاد می‌شود در پژوهشی براساس وبسایت کتابخانه‌های عمومی پیش‌گام دنیا، به دسته‌بندی و گزارش این نوع فعالیت‌های اقتصادی پرداخته شود.

ملاحظات اخلاقی

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منبع حمایت‌کننده

بنا بر اظهار نویسندگان منبع حمایت‌کننده گزارش نشده است.

منابع

- اقبالی، علی؛ و نوروزی، علیرضا (۱۴۰۱الف). تحلیل نقش خدمات کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصاد محلی: مطالعه موردی استان کرمانشاه. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۸(۱)، ۷۶-۹۳.
- اقبالی، علی؛ و نوروزی، علیرضا (۱۴۰۱ب). کتابخانه‌های عمومی و اقتصاد محلی. تهران: چاپار.
- اکبری، عسگر (۱۴۰۰). الگوی امکان‌سنجی اقتصاد خلاق در کتابخانه‌های عمومی با روش نظریه زمینه‌ای. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۷(۴)، ۵۸۱-۶۱۰.
- رمضانی، مهدی (۱۴۰۰). کتابخانه مر کزی امام خامنه‌ای سندج چه ویژگی‌هایی دارد؟ داستان خواندنی یک کتابخانه. بازیابی ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۲، از [https://jamejamonline.ir/fa/news/Considine\(2005\)5156](https://jamejamonline.ir/fa/news/Considine(2005)5156)
- بهرامی‌نیا، سارا؛ ضیایی، ثریا؛ و مرادی، محمود (۱۴۰۲). شناسایی نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه اقتصادی جامعه از دیدگاه متخصصان. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۹(۱)، ۱۲-۳۲.
- عطائی‌ظاهر، شیماء؛ تجعفری، معصومه؛ صنعت‌جو، اعظم؛ و شریف، عاطفه (۱۴۰۰). امکان‌سنجی ارائه خدمات مؤثر بر توسعه اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی شهر مشهد. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۲۴(۲)، ۵۹-۸۴.
- علی محمدزاده، خلیل؛ محبی، سیده فاطمه؛ و لباف، طاهره (۱۳۹۲). مرور نظام‌مند سه دهه مقالات پژوهشی «علل سزارین» و راهبردهای مدیریت سلامت جمعیت. مطالعات راهبردی زنان، ۱۶(۶۱)، ۷-۵۷.
- فرشید، راضیه؛ جعفری، سمیه؛ و کلهری، خدیجه (۱۳۹۹). سنجش رفتار کارآفرینی سازمانی کتابداران کتابخانه‌های عمومی: مورد مطالعه کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان. ترویج علم، ۱۱(۲)، ۱۶۴-۱۸۶.
- قنادی‌نژاد، فرزانه (۱۴۰۱). کارآفرینی در کتابخانه‌های عمومی: مروری بر مطالعات انجام شده با روش فراترکیب. پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۲(۱)، ۱۰۰-۱۲۰.
- کاظمی، راضیه؛ و سیفی، لیلی (۱۳۹۸). نقش کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی در ترویج و اشاعه خدمات کارآفرینی: مرور نظام‌مند. مطالعات کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات، ۳۰(۲)، ۳۹-۵۷.
- نوروزی، یعقوب؛ و کمالی، کاظم (۱۳۸۶). نقش کتابخانه‌ها در جامعه دانش‌مدار. پژوهش‌نامه پردازش و مدیریت اطلاعات، ۳۳(۱-۲)، ۱۰۷-۱۲۵.

References

- Akbari, A. (2022). A Feasibility Study of Creative Economics in Public Libraries: Using Grounded Theory Method. *Research on Information Science and Public Libraries*, 27(4), 581-610. (in Persian)
- Alimohammadzade, KH., Mohebi, S., & Labbaf, T. (2013). Systematic Review of Research Papers in the Recent Three Decades on the “Reasons of Cesarean Section” and Population Health Management Strategies in Iran. *Women’s Strategic Studies*, 16(61), 7-57. (in Persian)
- Ashley, B., & Niblett, V. (2014). Researching the economic contribution of public libraries. *Evidence Based Library and Information Practice*, 9(4), 86-91.
- Ataei Zaher, S., Tajafari, M., Sanatjoo, A., & Sharif, A. (2021). Feasibility Study of Providing Effective Services on Economic Development in Mashhad Public Libraries. *Library and Information Sciences*, 24(2), 59-84. (in Persian)
- Bahraminia, S., Ziaei, S., & Moradi, M. (2023). Identifying the role of public libraries in the economic development of society from the viewpoint of experts. *Research on Information Science and Public Libraries*, 29(1), 12-32. (in Persian)
- Bishop, B. W., Mehra, B., & Partee, R. P. (2016). The role of rural public libraries in small business development. *Public Library Quarterly*, 35(1), 37-48.
- Biswas, S., & Mahato, A. (2020). The Role of Public Libraries in Local Economic Development in West Bengal. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 3744.
- Bouthillier, France (2004). “The provision of business information services in public libraries: A review of trends and issues in six selected countries.” In *Proceedings of the Annual Conference of CAIS/*

Actes du congrès annuel de l'ACSI.

- Cohen, M., & McDonough, K. (2007). Information start-ups need to succeed: Small business development at New York Public Library's Science, Industry and Business Library. *Business Information Review*, 24(3), 193-203.
- Considine, G. (2005). Response from a dying breed? Public libraries and the Business Information Resources Survey 2005. *Business Information Review*, 22(2), 85-89.
- Day, A. (2002). Public business libraries: The next chapter. *Business Information Review*, 19(2), 14-20.
- Eghbali, A., & Noruzi, A. (2022a). Analyzing the Role of Public Libraries Services in the Development of the Local Economy: Case Study of Kermanshah Province. *Research on Information Science and Public Libraries*, 28(1), 76-93. (in Persian)
- Eghbali, A., & Noruzi, A. (2022b). *Public Libraries and Local Economy*. Tehran: Chapar. (in Persian)
- Farshid, R., Jafari, S., & Kalhori, K. (2021). Assessing the organizational entrepreneurship behavior of public librarians: A case study of public libraries in Khuzestan Province. *Popularization of Science*, 11(2), 164-186. (in Persian)
- Faulkner, A. E. (2018). Entrepreneurship resources in US public libraries: Website analysis. *Reference Services Review*, 46(1), 69-90.
- Faulkner, A. E. (2022). Financial literacy resources in US public libraries: website analysis. *Reference Services Review*, 50(3/4), 377-391.
- Fraser, B. T., Nelson, T. W., & McClure, C. R. (2002). Describing the economic impacts and benefits of Florida public libraries: Findings and methodological applications for future work. *Library & Information Science Research*, 24(3), 211-233.
- Ghanadinezhad, F. (2022). Entrepreneurship in public libraries: A review of studies using the meta-synthesis method. *Library and Information Science Research*, 12(1), 100-120. (in Persian)
- Gichohi, P. M., Onyancha, O. B., & Dulle, F. W. (2017). How public libraries in Meru County, Kenya, address the business information needs of small-scale enterprises. *Information Development*, 33(4), 418-435.
- Gichohi, P. M., Onyancha, O. B., & Dulle, F. W. (2018). A model for public Libraries' support in the development of small-scale business enterprises in Meru County, Kenya. *Public Library Quarterly*, 37(1), 81-102.
- Hancks, J. W. (2012). Rural public libraries' role in community economic development. *Public Library Quarterly*, 31(3), 220-236.
- Hoppenfeld, J., & Malafi, E. (2015). Engaging with entrepreneurs in academic and public libraries. *Reference Services Review*, 43(3), 379-399.
- Hughes, C., & Boss, S. (2021). How rural public libraries support local economic development in the mountain plains. *Public Library Quarterly*, 40(3), 258-281.
- Hyde, M. (1989). Business information in public libraries: An overview. *Business Information Review*, 6(2), 22-29.
- Kaane, S. (2006, August). Marketing reference and information services in libraries: A staff competencies framework. In *72 nd Ifla General Conference and Council* (Vol. ۲۰, p. ۲۴).
- Karuza, I., Krajnovic, A., & Volic, I. M. (2017). The public library strategic orientation in tourist destination: managing the complexity of community and tourism orientation. In *The 2017 WEI International Academic Conference Proceedings* (pp. 7-14).
- Kazemi, R., & Seifi, L. (2019). Role of public and academic libraries in promoting and dissemination of entrepreneurship services: Systematic review. *Librarianship and Information Organization Studies*, 30(2), 39-57. (in Persian)

- Kirkwood, H., & Evans, K. (2012). Embedded librarianship and virtual environments in entrepreneurship information literacy: A case study. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 17(1), 106-116.
- Kiszl, P. (2022). The financial literacy competency map of librarians. In *EDULEARN22 Proceedings* (pp. 6209-6218). IATED.
- Kitchenham, B., & Charters, S. (2007). Guidelines for performing systematic literature reviews in software engineering. version 2.3. *Engineering*, 45(4ve), 1051.
- Kosciejew, M. (2020). Public libraries and the UN 2030 Agenda for Sustainable Development. *IFLA Journal*, 46(4), 328-346.
- Kostagiolas, P., Margiola, A., & Avramidou, A. (2011). A library management response model against the economic crisis: The case of public libraries in Greece. *Library Review*. 60(6), 486-500.
- Liu, L. G. (2004). The contribution of public libraries to countries' economic productivity: A path analysis. *Library Review*, 53(9), 435-441.
- Macdonald, A. T. (2015). Dedicated business centers in public libraries. *Reference Services Review*, 43(3), 344-368.
- Mehra, B., Bishop, B. W., & Partee II, R. P. (2016). Information Science Professionals as Community Action Researchers to Further the Role of Rural Public Libraries in Small Business Economic Development: A Case Study of Tennessee. *Canadian Journal of Information and Library Science*, 40(4), 289-299.
- Mehra, B., Bishop, B. W., & Partee II, R. P. (2017). How do public libraries assist small businesses in rural communities? An exploratory qualitative study in Tennessee. *Libri*, 67(4), 245-260.
- Michele Moorefield-Lang, H. (2014). Makers in the library: case studies of 3D printers and maker spaces in library settings. *Library Hi Tech*, 32(4), 583-593.
- Noh, Y. (2020). A study of the evaluation of a library's economic value based on the users' and librarians' perceptions. *The Electronic Library*, 38(3), 561-596.
- Nourouzi, Y., & Kamali, K. (2007). The Role of Libraries in Knowledge Society. *Iranian Journal of Information Processing and Management*. 23(1), 107-124. (in Persian)
- Owolabi, K. A., Ugbala, C. P., Adeleke, A. O., Owas, D. E., & Akinbode, R. O. (2023). Demographic Variables and Utilization of Public Library among Entrepreneurs in Nigeria. *International Information & Library Review*, 55(1), 44-55.
- Pryor, C. (2014). Mind your business: Reaching the small business owner and entrepreneur through community partnership and programming. *Journal of Library Administration*, 54(3), 187-196.
- Restivo, L. (2014). Why startups need libraries (and librarians). *The Serials Librarian*, 67(1), 31-37.
- Sigler, K., Jaeger, P. T., Bertot, J. C., McDermott, A. J., DeCoster, E. J., & Langa, L. A. (2011). The role of public libraries, the internet, and economic uncertainty. In *Librarianship in times of crisis* (Vol. 34, pp. 19-35). Emerald Group Publishing Limited.
- Soroya, M. S., Munir, M. A., & Soroya, S. H. (2014). Role of public libraries in economic development of Pakistan: A future vision. *Pakistan Library & Information Science Journal*, 45(1), 3-8.
- Stiles, T. J. (2010). *Rescuing the stacks*. <https://observer.com/2010/06/rescuing-the-stacks/>
- Stonebraker, I., Howard, H. A., Collier, J., & Raza, S. (2018). The future of innovation: How libraries support entrepreneurs. Paper 211. https://docs.lib.purdue.edu/lib_fsdocs/211
- Sukula, S. K., & Siddiqui, J. A. (2014). Emergence and relevance of entrepreneurship in libraries: Glimpses into current practices. *Indian Journal of Library and Information Science*, 8(2), 163.
- Tamura, S., Miwa, M., Saito, Y., Koshizuka, M., Kasai, Y., Matsubayashi, M., & Ikeya, N. (2007). Information sharing between different groups: A qualitative study of information service to business

in Japanese public libraries. *Information Research*, 12(2), 12-2.

Tully, T. (2019). BKLYN fashion academy: a case study of a public library program supporting fashion entrepreneurs. *Journal of Business & Finance Librarianship*, 24(1-2), 30-53.

Ugbala, C. P., Owolabi, K. A., Adesina, A. O., & Ajayi, T. B. (2021). Public Library as a Source of Business Information for Small-Scale Business Enterprises in Nigeria. *Public Library Quarterly*, 40(5), 454-467.

Vassilakaki, E. (2015). Greek public libraries in economic crisis: the past, the present and the future. *The Bottom Line*, 28(1/2), 77-79.

Zhou, Y., & Ma, X. (2018, September). How today's libraries can help to address information gaps for small-and medium-sized enterprises: Li Ka shing library as an example? In *2018 International Symposium on Humanities and Social Sciences, Management and Education Engineering (HSSMEE 2018)* (pp. 92-99). Atlantis Press.

